

Protokół posiedzenia Komitetu Nauk Historycznych PAN z 8 grudnia 2022 r.

Porządek obrad posiedzenia.

1. Informacja o działaniach Komitetu Nauk Historycznych PAN w okresie od ostatniego posiedzenia.
2. Uzupełnienie składu Komitetu.
3. Informacja o przebiegu XXIII Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych Poznań 21-27.08.2022.
4. Informacja o przebiegu IV Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski, Kraków 19-22.10.2022.
5. Informacja o przygotowaniach do XXI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, Białystok 2024 rok.
6. Dyskusja wokół ostatniej ewaluacji dyscyplin naukowych.
7. Wolne wnioski.

Posiedzenie otworzył przewodniczący Komitetu Nauk Historycznych PAN prof. dr hab. Tomasz Schramm. Po powitaniu zebranych przewodniczący wyraził ubolewanie z powodu niskiej frekwencji na posiedzeniu spowodowanej nieszczęśliwą kolizją terminów. Na ten sam dzień bowiem zaplanowano także plenarne posiedzenie członków PAN oraz w Poznaniu odbywa się konferencja metodologiczna, w której mają wziąć udział niektórzy członkowie Komitetu.

W punkcie pierwszym posiedzenia prof. T. Schramm omówił działania Komitetu Nauk Historycznych PAN w okresie od ostatniego posiedzenia tj. 27 września 2021 roku.

W tym czasie Komitet podjął siedem uchwał. Miały one głównie charakter interwencyjny wobec pojawiających się problemów w tym. m.in. w związku z napaścią Rosji na Ukrainę. Pojawiło się też wiele spraw, które nie dotyczą tylko samego środowiska historycznego, w tym m.in. koncepcja powołania Akademii Kopernikańskiej. Tu reakcją była współpraca różnych komitetów Wydziału I PAN. W wyniku samoorganizacji i w porozumieniu z dziekanem Wydziału I PAN powstał czteroosobowy Zespół Koordynacyjny, którego przewodniczącym jest też prof. T. Schramm. Powstanie tego zespołu zaakceptowali zebrani na posiedzeniu 28 czerwca 2022 przewodniczący wszystkich komitetów Wydziału I.

W ostatnim czasie odbyła się ewaluacja pracy komitetów PAN. KNH PAN działa przede wszystkim w formule konferencyjno-seminaryjnej, w czym ogromna zasługa pracujących pod jego auspicjami komisji. KNH dba także o swą pozycję organu opiniotwórczego. Stałą bolączką KNH PAN jest jego strona internetowa, a szczególnie jej wersja angielska. W

związku z tym decyzją Prezydium KNH od początku 2023 roku prowadzenie strony z dbałością o jej aktualność i funkcjonalność (także w wersji angielskiej) powierzono dr Wojciechowi Walczakowi z UwB.

Prof. T. Schramm poinformował także, że w grudniu 2021 roku wybrano na członków korespondentów PAN dwóch historyków prof. dr. hab. Marcina Wodzińskiego z UW. Oraz prof. dr. hab. Jarosława Włodarczyka z IHN PAN. Przewodniczący poinformował również, że prof. Tomasz Kizwalter z UW za książkę *Polska nowoczesność. Genealogia*. na wniosek KNH PAN został uhonorowany Nagrodą Wydziału I PAN z zakresu historii kultury.

W kolejnym punkcie prof. Schramm poinformował o dokooptowaniu do składu KNH PAN dr Pawła Pietrzyka, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

W punkcie trzecim posiedzenia prof. Krzysztof. A. Makowski poinformował o przebiegu obrad XXIII Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych w Poznaniu, który się odbył w dniach 21-27.08.2022. Wzięło w nim udział 905 uczestników z 64 krajów. Odbyło się blisko 100 paneli z 535 referatami. Poruszane na nim wątki dotyczyły wszystkich epok z przewagą nowożytności i historii najnowszej. Na kongresie odbyła się też ceremonia wręczenia też nagrody International ICHS History Prize, którą otrzymał prof. Sanjay Subrahmanyam, absolwent Uniwersytetu w Delhi, obecnie wykładowca w kalifornijskim uniwersytecie w Los Angeles.

W punkcie czwartym prof. Agnieszka Chłosta-Sikorska poinformowała o przebiegu IV Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski, który odbył się w Krakowie w dniach 19-22.10.2022. Kongres ten obejmował 29 paneli z 249 referatami, zarejestrowano obecność blisko 600 uczestników z 24 krajów. I tu wręczono nagrodę specjalną „Pro Historia Polonorum” za najlepszą zagraniczną książkę o historii Polski wydaną w ciągu ostatnich pięciu lat. Otrzymał ją brytyjski historyk prof. Richard Butterwick-Pawlikowski za książkę pt. "The Polish-Lithuanian Commonwealth. Light and flame".

W tym miejscu prof. Jerzy Sperka UŚ poinformował także o przebiegu VII Kongresu Mediewistów Polskich, jaki odbył się w Katowicach w dniach 21-23 września 2022. Wzięło w nim udział 250 uczestników z ponad 200 referatami. Na kongresie nagrodą „Lux et Laus” uhonorowano prof. Wojciecha Fałkowskiego. Wręczono także pamiątkową księgę jubileuszową prof. Leszkowi P. Słupeckiemu.

Następnie prof. Wojciech Iwańczak (UJK) poinformował o obchodach 150-lecia PAU, które odbyły się w Krakowie w dniach 18-20 października 2022. Obchodom towarzyszyła konferencja naukowa pod tytułem: „Nowy świat w obliczu nowych wyzwań”. Wydano także specjalną książkę jubileuszową *Polska Akademia Umiejętności 1872–2022*, która jest kompendium informacji na temat dziejów i współczesności PAU.

W kolejnym punkcie prof. Cezary Kuklo poinformował o przygotowaniach do XXI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, odbędzie się on w Białymstoku w dniach 17-20 września 2024. Planowanych jest na nim sześć tematów wiodących, 20 paneli towarzyszących zgłoszonych przez środowisko historyków polskich. Planowane są także sesje posterowe oraz obchody jubileuszu Olimpiady Historycznej. Organizatorzy na przygotowane zjazdu otrzymali do MEiN specjalny grant. Odbyło się już pierwsze spotkanie przedzjazdowe w Białymstoku (30.05-1.06.2022).

W dyskusji, która się rozpoczęła po tych wystąpieniach zwracano uwagę, że wielką wartością XXIII Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych w Poznaniu był bardzo szeroki udział badaczy zagranicznych (prof. J. Wojdon). Do tej kwestii ustosunkowali się też inni dyskutanci podkreślając wpływ pandemii na zainteresowanie Kongresem (prof. W. Iwańczak), pozytywne znaczenie przewagi zagranicznych badaczy na kongresie podkreślał prof. W. Tygielski. Zaś prof. T. Schramm stwierdził, że zainteresowanie polskich historyków kongresem niestety nie było zbyt żywe. Dr hab. Barbara Klich-Kluczevska dopytywała o udział kobiet w tym kongresie, który jak wyjaśnił prof. K. Makowski wynosił ok. 50%.

Prof. D. Stola zadał pytanie o sposób weryfikacji jakości paneli przygotowywanych na Zjazd Historyków przez IPN. Prof. C. Kuklo wyjaśnił, że panele przygotowywane przez Muzeum Historii Polski, Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych i Instytut Pamięci Narodowej mają szczególny status. Prof. R. Wnuk odwołując się do doświadczeń poprzedniego zjazdu apelował, by jednak wszystkie panele były poprzedzone oceną merytoryczną.

Natomiast prof. A. Zakrzewski pytał jak duży był udział w IV Kongresie Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski historyków wywodzących się z dawnych ziem Rzeczypospolitej. W odpowiedzi prof. A. Chłosta-Sikorska poinformowała, że wynosił on ok. 30%.

W swoich głosach dotyczących działania KNH PAN dyskutanci podkreślali głównie reaktywne działanie Komitetu (prof. D. Stola), prof. W. Iwańczak podkreślał nikły skutek owych protestów. Prof. K. Makowski ze smutkiem zauważył nikły wpływ opinii Komitetu na

wybory członków PAN. Przewodniczący podkreślił, że Komitet może składać jedynie opinie o kandydatach, a wybory odbywają się na forum członków PAN.

W kolejnym punkcie prof. T. Schramm i prof. R. Wnuk zaprezentowali wnioski, jakie wynikają dla środowiska z ostatniej ewaluacji i jej wyników. Ich głos w dyskusji uzupełnili prof. prof. J. Wojdon, W. Iwańczak, D. Stola, M. Karpińska i B. Klich-Kluczevska. Dyskutanci zgadzali się, że identyczna ewaluacja dla wszystkich dziedzin nauki nie jest korzystna i należałoby podzielić ją na ewaluację w kategoriach np. „Science” i „Arts”. Za rodzaj neokolonizacji uznano silny nacisk na publikowanie po angielsku, absurdalne np. dla historyków zajmujących się historią Polski, czy badaczy dziejów innych, nieanglojęzycznych krajów jak Francja, Rosja czy Czechy. Obecny system ewaluacji uznano za demoralizujący dla młodych badaczy, zniechęca ich bowiem do publikacji monografii i zmusza do układania planów naukowych „pod ewaluację”. Obecny system ewaluacyjny jest też bardzo czasochłonny, a platformy do których są raportowane dane zawodne. Niezbędne wydaje się też rozdzielenie ewaluacji jednostek uniwersyteckich od panowskich. Jednocześnie dyskutanci podkreślali też swą nikłą wiarę w możliwość oddziaływania na stworzenie nowego wzorca ewaluacji, a także wyrażali niepokój, że ciągłe zmiany zasad ewaluacji mogą tylko komplikować cały proces. Ze smutkiem skonstatowano też, że od początku 2022 roku toczy się już nowa ewaluacja, a jej zasad do dziś nie znamy.

Wobec braku wolnych wniosków przewodniczący KNH PAN prof. Tomasz Schramm zakończył posiedzenie.

Prof. dr hab. Tomasz Schramm

prof. dr hab. Małgorzata Karpińska

Przewodniczący

Sekretarz

Komitetu Nauk Historycznych PAN

Komitetu Nauk Historycznych PAN